

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1137

B.A./B.Sc. 3rd Semester

SOCIOLOGY (Society in India)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— The paper has **TWO** Sections.

Section A : Attempt any **seven** questions. Each question carries **4** marks

Section B: Attempt **six** questions in all, selecting at least **ONE** from each unit. Each question carries **12** marks.

SECTION—A

1. Write short notes on any **SEVEN** :—

- (a) Features of Joint family.
- (b) Class.
- (c) Human Rights.
- (d) Gender bias.
- (e) Changes in Hindu Marriages.
- (f) Importance of Kinship.
- (g) Features of Rural Society.
- (h) Problems of tribals.
- (i) Patriarchy.
- (j) Matriarchy.

7×4=28

SECTION—B**UNIT—I**

2.	Describe the main features of Indian Society.	12
3.	Explain the features of Caste System in India.	12

UNIT—II

4.	Write a note on Communalism.	12
5.	Explain the problem of Casteism.	12

UNIT—III

6.	Explain the various types of marriages.	12
7.	What are the functions of family ?	12

UNIT—IV

8.	What are the features of Urban Society ?	12
9.	What are the features of Tribal Society ?	12

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ।

ਭਾਗ ਓ : ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ ਅ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਕਿਸੇ ਸੱਤ ਉਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੱਛਣ

(ਅ) ਵਰਗ

(ੲ) ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ

(ਸ) ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ

(ਹ) ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ

(ਕ) ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

- (ਖ) ਦਿਹਾਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲੱਛਣ
 (ਗ) ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
 (ਘ) ਪਿੱਤਰਸੱਤਾ
 (ਙ) ਮਾਤਰਸੱਤਾ।

7×4=28

ਭਾਗ—ਅ**ਯੂਨਿਟ—I**

2. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12
 3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ—II

4. ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 12
 5. ਜਾਤੀਵਾਦ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 12
 7. ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ ? 12

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੀ ਲੱਛਣ ਹਨ ? 12
 9. ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੀ ਲੱਛਣ ਹਨ ? 12

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਪੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਭਾਗ ਹੈ।

ਭਾਗ ਕ : ਕੋਈ ਸਾਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤੀਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ ਖ : ਪ੍ਰਤੀਕ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਆਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਚਯਨ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਕੁਲ ਛ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਸਾਤ ਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 (ਕ) ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾएं
 (ਖ) ਕਾਮ

- (ग) मानव अधिकार
 (घ) लिंग भेद
 (ङ) हिन्दू विवाह में परिवर्तन
 (च) रिश्तेदारी का महत्व
 (छ) ग्रामीण समाज की विशेषताएं
 (ज) आदिवासियों की समस्याएं
 (झ) पितृसत्ता
 (ञ) मातृसत्ता।

7×4=28

भाग-क

यूनिट-I

2. भारतीय समाज की मुख्य विशेषताओं का वर्णन करें। 12
 3. भारत में जाति व्यवस्था की विशेषताओं का वर्णन करें। 12

यूनिट-II

4. सांप्रदायिकता पर नोट लिखें। 12
 5. जातिवाद की समस्या को समझाएं। 12

यूनिट-III

6. विभिन्न प्रकार के विवाह की व्याख्या करें। 12
 7. परिवार के क्या कार्य हैं ? 12

यूनिट-IV

8. नगरी (शहरी) समाज की क्या विशेषताएं हैं ? 12
 9. आदिवासी समाज की क्या विशेषताएं हैं ? 12